

Mindre meddelelser

Grågås ynglende i bøg

JØRGEN FRIBERG & LARS DINESEN

Den 14. april 2011 fandt Jørgen Friberg en Grågås *Anser anser* ynglende i en rovfuglerede i den nordvestlige del af Møllevænge tæt ved Strids Mølle i Vestsjælland. Fundet er kort nævnt i *Bladsmutten* (Baark 2011). Det er os bekendt nyt med sådant redevalg for Grågås i Danmark. Standardværker som Bauer & Glutz von Blotzheim (1968) og Snow & Perrins (1998) nævner ikke Grågås som ynglende i træer i Europa, og det omtales heller ikke i monografien af Hudec & Rooth (1970). Typisk yngler nordvesteuropæiske Grågæs på jorden i næringsrige vådområder med rørskov og pilebuske samt yngre træer (Nilsson et al. 1999, Feige et al. 2008). Flere andre andefuglearter yngler dog ofte eller altid i træer eller på klipper, og deres unger klarer fint et frit fald fra reden.

Gåsen blev observeret stort set dagligt frem til 27. april og bl.a. set vende æg i reden, og den 28. april sås hvad der formodes at være samme par sammen med tre gæslinger i mølledammen ved Strids Mølle (i alt blev der set ca seks Grågæs i området). Reden var placeret i skovkanten ca 17 meter oppe i en 25 meter høj bøg, 10 meter fra Halleby Å. På åens modsatte side var en få hektar stor græseng med skotsk højlandskvæg. Den ene gang, der blev registreret mennesker under reden, blev gåsen liggende.

Gasen blev flere gange observeret på engen neden for reden, men den stod som regel i udkanten af mølledammen ca 200 meter fra redetræet. Den 24. april stod parret sammen på engen i mindst 20 minutter og skræppede, hvorefter de fløj op, og gåsen vendte tilbage til reden og fortsatte rugningen. Om morgenen den 26. og 27. lå gåsen ekstraordinært vagtsomt på reden, uden at blunde som under vores tidligere besøg. Et andet gåsepar opholdt sig samme morgen på engen med fire ugegamle gæslinger, mens gasen lå skjult ca 60 meter fra reden. Om aftenen den 27. april kunne det konstateres, at reden var forladt.

Da parret blev eftersøgt om morgenen den 28. april, kunne et par med to-tre daggamle gæslinger iagttages ved åens udløb i mølledammen 300 meter nedstrøms for redetræet. Formodentlig var det parret fra reden i bøgetræet, der havde ført familien til den mere sikre mølledam. Med en rugetid på 27-28 dage (Snow & Perrins 1998, Kampp & Preuss 2005) må gåsen have lagt æggene sidst i marts. Et par Grågæs observeret med en ca to uger gammel unge neden for redetræet den 11. maj kan have været samme par.

Som mulige årsager til Grågåsens valg af redested kan anføres, at vandstanden i Halleby Å og møl-

Rovfuglereden med den rugende gås, 19. april 2011. Foto: Lars Dinesen.

ledammen ved Stridsmølle var høj i marts på grund af afsmeltet sne. Samtidig forekommer området ikke særlig gåsevenligt, da der kun var et begrænset areal med rørskov og pilekrat langs åen, og der ingen øer er i mølledammen. Og prædationsraten for reder på jorden kan være høj. For eksempel blev op til 71 % af rederne i en rørskov i Slonsk i det vestlige Polen præderet af mink (Bartoszewicz & Zaleski 2003). I Stridsmølle-området forekommer såvel mink som ræv, ilder, lækat og hus- og skovmår (egne observationer).

I de seneste år er også andre Grågæs fundet ynglende i træer i Danmark. Netflugl (http://www.netflugl.dk/forum.php?id=thread&forum_id=4&thread_id=18129) nævner således 4-5 tilfælde (plus et fra Skåne), fra 2010 således i en havørnerede ved Tystrup Bavelse (Klaus Malling Olsen) og i en rødgran i Midtjylland (<http://www.jaegerforbundet.dk/page651.aspx?recordid651=1602>). På de Britiske Øer kendes eksempler fra 2005 (<http://www.raptormigration.org/Panuccio%20et%20al%202006.pdf>) og 2010-11 (<http://www.birdforum.net/showthread.php?p=2126873>), og i Holland fra 2000 (Kleeftra & Bles 2000). Og allerede i 1979 ynglede en Grågås i en fiskeørnerede i toppen af en fyr i Sverige (Bylin 1979).

Det er nærliggende at forklare den tilsyneladende stigende brug af reder i træer med den store fremgang i grågåsebestanden i Danmark og vores nabolande i de sidste årtier (Kampp & Preuss 2005, Feige et al. 2008) – der bl.a. har medført en indvandring til små biotoper (N.O. Preuss pers. medd.) – i kombination med den prædationstrussel, de landlevende rovdyr udgør.

Summary: Greylag Goose breeding in tree

On 14 April 2011 JF discovered an apparently incubating Greylag Goose *Anser anser* in a raptor nest 17 m above ground in a Beech at the forest edge near Stridsmølle in Denmark. The nest was observed almost daily until 27 April, when it was found to be empty. On the following day a pair with three goslings was seen at Stridsmølle pond close by the nest tree. To our knowledge this is the first published case of a tree-nesting Greylag Goose in Denmark, although a few other cases are known from recent years, both in Denmark and in neighbouring countries.

Tak til Jon Fjeldså og Kaj Kampp for kommentarer til tidligere udkast, samt til Niels Otto Preuss for supplerende oplysninger om Grågæs.

Referencer

- Baark, H. 2011: Nyt fra Felten. – Bladsmutten 39(2): 30.
- Bauer, K.M. & U.N. Glutz von Blotzheim 1968: Handbuch der Vögel Mitteleuropas, Band 2(1).
- Bartoszewicz, M. & A. Zaleski 2003: American mink, *Mustela vison*. Diet and predation on waterfowl in the Slonsk Reserve, Western Poland. – Folia Zool. 52: 225-238.
- Bylin, A. 1979: Greylag Goose breeding in Osprey nest. – Fåglar i Sörmland 12: 84.
- Feige, N., H.P. van der Jeugd, B. Voslamber & J. Stahl 2008: Characterisation of Greylag Goose *Anser anser* breeding areas in the Netherlands with special regard to human land use. – Vogelwelt 129: 348-359.
- Hudec, K. & J. Rooth 1970: Die Graugans. – A. Ziemsen Verlag, Wittenberg-Lutherstadt.
- Kampp, K. & N.O. Preuss 2005: The Greylag Geese of Utterslev Mose. – Dansk Orn. Foren. Tidsskr. 99: 1-78.
- Kleeftra, R. & A. Bles 2000: Greylag Geese *Anser anser* nesting in trees: a new trend? – Limosa 73: 148-150. (På hollandsk, med engelsk resumé.)
- Nilsson, L., A.Follestad, K. Koffijberg, E. Kuijken, J. Madsen, J. Mooij, J.B. Mouronval, H. Persson, V. Schricke & B. Voslamber 1999: Greylag Goose *Anser anser*: Northwest Europe. Pp 182-201 i: Madsen, J., G. Cracknell & A.D. Fox (red.): Goose populations of the Western Palearctic. – Wetlands International Publ. 48.
- Snow, D.W. & M. Perrins 1998: The birds of the Western Palearctic, concise edition. – Oxford University Press.

Jørgen Friberg (jamls@anarki.dk)
Rs. Hansensvej 26
4520 Svinninge
Denmark

Lars Dinesen (dinesenlars@hotmail.com)
Åvej 1
4470 Svebølle
Denmark